

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації**

МАТЕРІАЛИ
**VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю
«Полтавські дні громадського
здоров'я»
26 травня 2023 року**

**ПОЛТАВА
2023**

УДК 614-027.555(075)

**Редакційна колегія: Ждан В. М., Лисак В. П., Голованова І. А.,
Ляхова Н.О., Бєлікова І. В., Краснова О. І.**

«Полтавські дні громадського здоров'я»: VII Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю. (2023; Полтава).

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я», 26 травня 2023 року. [Текст] / ПДМУ; [ред.кол.: В. М. Ждан, В. П., Лисак, І. А., Голованова та ін.]. – Полтава, 2023. – 133 с.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Полтавські дні громадського здоров'я» містять в собі наукові праці з питань організаційних, правових, клінічних аспектів діяльності системи громадського здоров'я та системи охорони здоров'я в Україні в мирний час та під час військового стану, роботі фахівців різних спеціальностей, питанням покращення організації системи громадського здоров'я та галузі охорони здоров'я та оптимізації роботи лікувальних закладів у період реформування

УДК 614-027.555(075)

©Полтавський державний медичний університет, 2023

Висновки. ВПО потребують, поряд з базовими речами (житло, матеріальне забезпечення), якісного медичного обслуговування. Надважливим завданням є створення безпечного доброзичливого середовища у закладах охорони здоров'я, незалежно від їхнього підпорядкування/власника. Бажано залучати до комплексних оглядів ВПО фахівців різних спеціальностей, відпрацьовувати зручні маршрути пацієнтів. Зворотній зв'язок, отриманий після проведених заходів, оглядів, інтервенцій, слід використовувати для виявлення проблемних питань, які потребують вирішення.

ДЕНТАЛЬНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Гаджула Н. Г., Шінкарук-Диковицька М. М., Повшенюк А. В.,
Перебитюк А. М., Квірікашвілі А. М.*

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,
Вінниця, Україна

В період війни, в умовах масової загибелі людей, нагальною проблемою сьогодення є ідентифікація тіл за відсутності будь-яких первинних даних про особу загиблого у місцях, де ведуться бойові дії, на деокупованих територіях, численних захороненнях людських жертв, після ракетних обстрілів. Завдяки наданих Україні Заходом **мобільних** ДНК-лабораторій, стало можливим ідентифікувати тіла загиблих за досить короткий період часу із подальшим збереженням виділеного ДНК-профілю у національній базі даних генетичних ознак людини. Проте, близько третини загиблих залишається не впізнаними через відсутність порівняльного ДНК-матеріалу. При знаходженні сильно понівечених тіл, коли інші засоби ідентифікації відсутні (порівняльна ДНК, знищені відбитки пальців і риси обличчя), різні методи судової стоматології допомагають ідентифікувати людські останки, так як зуби є найтвердішими і добре захищеними структурами в організмі, що можуть зберігатися досить тривалий час. *Саме*

тому, серед комплексу ідентифікаційних заходів особливого значення набуває вивчення стоматологічного статусу, який є унікальним для кожної людини. Стоматологічні особливості, такі як морфологія зуба, варіації форми, розміру, кольору та положення зубів, реставрації, стоматологічна патологія, відсутність зуба, характер стирання твердих тканин зубів, скупченість зубів та інші специфічні зубощелепні аномалії надають кожній людині індивідуальність.

Проведенню судово-медичної ідентифікації загиблих полегшує наявність стоматологічної документації, записів, повнота фіксації стану стоматологічного статусу за розробленими вимогами МОЗ України. Введення в дію реєстру медичної інформації українців у національній електронній системі охорони здоров'я сприятиме збереженню, архівуванню та відновленню (за необхідності) стоматологічного профілю. Незважаючи на прогрес у провідних методах ідентифікації, таких як молекулярно-генетична експертиза, дактилоскопія, антропометрія та судово-медична реконструкція обличчя, значну роль відіграє порівняння стоматологічної карти пацієнта та рентгенограм при аналізі прижиттєвих і посмертних досліджень у встановленні невпізнаних тіл загиблих. Ідентифікаційними ознаками є особливості одонтологічної карти, так званого «дентального паспорта» / дентальної діаграми пацієнта. Судово-стоматологічне порівняння із передсмертними записами передбачає аналіз певних важливих ознак зубів, які можна назвати індивідуальними характеристиками, такі як пломби, відсутність зубів, структура поверхні/конфігурація кореня, наявність діастем і трем, аномалії форми, числа та положення зубів, надкомплектні зуби, додаткові горбики на оклюзійній поверхні зубів, інші аномалії зубів і порушення розвитку щелепно-лищевої ділянки. Для дентальної ідентифікації невідомих тіл при вивченні стоматологічного статусу можуть бути використані рентгенологічні дослідження: рентгенографічні знімки з протезами чи імплантами, які були виготовлені та припасовані під час лікування шляхом порівняння з посмертними; цифрові ортопантомограми,

здійсненні за допомогою комп'ютерних скануючих методик тощо. Якщо передсмертні стоматологічні карти недоступні для порівняння, тоді судово-медичний антрополог або одонтолог може надати інформацію щодо віку, раси та статі померлого.

На сьогодні існують міжнародні комп'ютерні програми запису результатів стоматологічного обстеження та лікування: NDIR (національне сховище дентальних знімків), ADIS (автоматична система дентальної ідентифікації), Disaster Victim Identification (ідентифікація загиблих унаслідок надзвичайних ситуацій, DVI-система), яка запропонована Інтерполом (Interpol/ICPO) для порівняннi передсмертних та посмертних даних і багато інших. За міжнародними стандартами та рекомендаціями Інтерполу, процедура DVI, крім визначення профілю ДНК та інших не менш важливих даних, передбачає опис стоматологічної карти, в якій зазначається загальний стан щелеп і зубів (форма F1), а також клінічний стан кожної складової стоматологічного статусу посмертно (форма F2).

Таким чином, враховуючи світовий досвід, у надзвичайних ситуаціях для встановлення осіб, доставлених із місць їх масової загибелі за неможливості проведення молекулярно-генетичної експертизи, доцільним є поглиблене вивчення стоматологічного статусу загиблих із залученням до ідентифікаційної експертизи судових стоматологів. Створення уніфікованої бази ідентифікуючих ознак за даними клінічних і рентгенологічних стоматологічних досліджень в сукупності з внесенням зразків ДНК, антропометричних параметрів, дактилоскопічних даних для категорії населення з підвищеним ризиком під час війни (військовослужбовці, пожежники, розмінувальники) має бути якнайшвидше впроваджено в національну експертну судово-медичну практику.